

Het Restauratorenregister

5

Ontwerp-versie

Toetsleidraad Vakbekwaamheid

Toelichting: Deze notitie bevat de criteria voor het toetsen van registratie-eis 2.3 'Gebleken vakbekwaamheid' zoals bedoeld in het document Registratie-eisen. De toets of men voldoet aan eis 2.3 'Gebleken vakbekwaamheid' vindt plaats aan de hand van 3 rapportages en een beoordelingsgesprek. In het beoordelingsgesprek pitcht de aanvrager zijn/haar vakbekwaamheid aan de hand van een uitgevoerd project. Het gesprek + pitch en de aangeleverde rapportages wegen even zwaar voor de toelating als (Senior) Registerrestaurator.

→ link Zie het document registratie-eisen

→ link Zie het informatieblad Aanvraag toets Restauratorenregister.

A. Het gesprek met pitch:

Naast het aantonen van de vakbekwaamheid aan de hand van 3 rapportages toont de (Senior) Registerrestaurator in spé zijn/haar vakbekwaamheid aan door middel van het pitchen van een project naar keuze uit de eigen restauratiepraktijk. De aard van de presentatie is die van een *pitch*. Een *pitch* is per definitie kort en in dit geval maximaal 10 minuten. De aanvrager presenteert een uitgevoerd restauratieproject aan de beoordelingscommissie. Het project mag niet ouder zijn dan 3 jaar en moet door de aanvrager zelfstandig zijn uitgevoerd. De beoordelingscommissie bestaat uit een professionele toetser namens de toetsende instelling en een deskundig (senior) restaurator. Aansluitend volgt een gesprek van maximaal 20 minuten. Tijdens dit gesprek kunnen – afhankelijk van de aangevraagde registerstatus + disciplines- alle aspecten uit de gangbare restauratiepraktijk aan de orde komen conform onderstaand schema 'Toetsleidraad Vakbekwaamheid'.

B. Voor de rapportages geldt onderstaande toetsleidraad:

De Registerrestaurator: De vakbekwaamheid toont de aanvrager aan door middel van 3 rapporten/verslagen waarin de verantwoording voor de gekozen methoden, technieken en materialen is opgenomen en/of documentatie van de behandeling, inclusief beelddocumentatie van de toestand voor, gedurende en na de behandeling. Uit de rapportages/verslagen blijkt de vakbekwaamheid volgens onderstaande toetsleidraad en dat deze zijn opgesteld en uitgevoerd door de aanvrager die actief het beroep van restaurator uitoefent.

De Senior-Registerrestaurator: De vakbekwaamheid inclusief zijn of haar senioriteit toont de aanvrager aan door middel van 3 rapportages/verslagen waarin de verantwoording voor de gekozen methoden, technieken en materialen is opgenomen en/of documentatie van de behandelingen, inclusief beelddocumentatie van de toestand voor, gedurende en na behandeling. Uit de rapportages/verslagen blijkt de vakbekwaamheid volgens onderstaande toetsleidraad en dat deze zijn opgesteld en uitgevoerd door de aanvrager. Voor de aanvraag van het senior niveau geldt dat de aanvrager aan kan tonen ook buiten het actief restaureren adviserende en leidinggevende taken op het niveau van een Senior Restaurator uitoefent.

NB Het toetsen van de rapportages vindt plaats aan de hand van onderstaand schema 'Toetsleidraad Vakbekwaamheid' en de uitwerking van de gehanteerde termen onderaan het schema.

Schema 'Toetsleidraad Vakbekwaamheid'						
STAP IN HET WERKPROCES (CONSERVERING EN RESTAURATIE)	ONDERWERP	TOETSEN VAN/REKENING HOUDEN MET	MOGELIJK INBEGREPEN	VEREIST	RAPPORTAGE/VERSLAG AANVRAAG REGISTER- RESTAURATOR WORDT GETOETST OP	RAPPORTAGE/VERSLAG AANVRAAG SENIOR REGISTER- RESTAURATOR WORDT GETOETST OP
I Onderzoek en diagnose (+ documentatie)	I.I Immateriële aspecten	Geschiedenis Context	Oorspronkelijkheid* Doorgronden Bedoeling Verbanden Betekenis		-	X
	I.II Materiaal en techniek Schade oorzaken Actueel risico	Huidige omgeving		Verrichten van metingen	X	X
		Samenstellende componenten Techniek Fysieke conditie	Visuele beoordeling		X	X

Schema 'Toetsleidraad Vakbekwaamheid'

STAP IN HET WERKPROCES (CONSERVERING EN RESTAURATIE)	ONDERWERP	TOETSEN VAN/REKENING HOUDEN MET	MOGELIJK INBEGREPEN	VEREIST	RAPPORTAGE/VERSLAG AANVRAAG REGISTER- RESTAURATOR WORDT GETOETST OP	RAPPORTAGE/VERSLAG AANVRAAG SENIOR REGISTER- RESTAURATOR WORDT GETOETST OP
			Sample afname/destructi eve analyse			
		Verouderingsgeschi edenis		Verzamelen van bewijs	X	X
<hr/>						
II Vaststellen urgentie (+ documentatie)	II.I Huidig gebruik				X	X
	II.I Voorgenomen gebruik				X	X
<hr/>						
III Beoordelen en kiezen van C-R acties (+ documentatie)	III.I Gewenst resultaat	Presentatie Interpretatie			X	X
	III.II Niveau van ingrijpen	Ethische normen Typering Gradaties			X	X
		III.III Behandelingsalt ernatieven				X
	III.IV Aanpak beperkende factoren	Technische opties Financiële middelen Ethische regelgeving				X

Schema 'Toetsleidraad Vakbekwaamheid'						
STAP IN HET WERKPROCES (CONSERVERING EN RESTAURATIE)	ONDERWERP	TOETSEN VAN/REKENING HOUDEN MET	MOGELIJK INBEGREPEN	VEREIST	RAPPORTAGE/VERSLAG AANVRAAG REGISTER- RESTAURATOR WORDT GETOETST OP	RAPPORTAGE/VERSLAG AANVRAAG SENIOR REGISTER- RESTAURATOR WORDT GETOETST OP
	III.V Eisen van belanghebbenden				X	X
	III.VI Risico's tijdens acties				X	X
	III.VII Opties voor toekomstig gebruik				X	X
IV Plannen en organiseren van acties (+ documentatie)	IV.I Veiligheid en gezondheid				-	-
	IV.II Regelgeving				-	-
	IV.III Verzekeringen				-	-
	IV.IV Werkplanning				-	-
	IV.V Projectplanning				-	-
	IV.VI Apparaten en faciliteiten				-	-
V C-R acties (+ documentatie)	V.I Controleren / Aanpassen	Preventieve conservering			X	X
		Curatieve conservering			X	X

Schema 'Toetsleidraad Vakbekwaamheid'						
STAP IN HET WERKPROCES (CONSERVERING EN RESTAURATIE)	ONDERWERP	TOETSEN VAN/REKENING HOUDEN MET	MOGELIJK INBEGREPEN	VEREIST	RAPPORTAGE/VERSLAG AANVRAAG REGISTER- RESTAURATOR WORDT GETOETST OP	RAPPORTAGE/VERSLAG AANVRAAG SENIOR REGISTER- RESTAURATOR WORDT GETOETST OP
		Restauratie Reconstructie				
VI Resultaat (+ documentatie)	VI.I Beoordelen gewijzigd risico				X	X
	VI.II Evalueren resultaat				X	X
	VI.III Communiceren van het proces en het resultaat				X	X
	VI.IV Vaststellen van toekomstige acties				X	X
VII Leidinggeven/mentorschap/meester- schap					-	X
VIII Kennis van bewaren					-	X
IX Kennis van beroepsethiek					X	X

Toelichting:

5 Hieronder volgt de uitwerking van de bovengenoemde termen bij het criterium 2.3 Gebleken vakbekwaamheid. Alle onderstreepte en met een * gemarkeerde onderwerpen gelden als **eis** en zijn terug te vinden in tenminste één van de te toetsen rapporten indien relevant bij het restauratieproject. Alle andere niet met een * gemarkeerde onderwerpen kunnen terugkomen in het gesprek met de beoordelingscommissie afhankelijk van de aangevraagde registerstatus.

I Onderzoek en diagnose :

10

Algemene eisen aan het rapport:

Het rapport/verslag bevat tenminste materiaal, decoratie/versiering, herkomst, vervaardiging, datering, merken/stickers, fysieke gegevens (hoogte, breedte, diepte, dikte), afbeeldingen (voor-tijdens en na de restauratie).

15

I.1 Immateriële aspecten

- Immateriële aspecten: zijn onzichtbaar, hebben een bijzondere betekenis, zijn mogelijk ritueel, symbolisch, nagenoeg altijd onderdeel van iets groters (bijvoorbeeld een persoon, een collectie of een bevolking)

Toetsen van/rekening houden met

20

- *Geschiedenis: gaat over herkomst, mogelijke oorspronkelijke vervaardiging, mogelijke gebruiks- en bewaargeschiedenis, staat mogelijk ook in relatie tot de immateriële aspecten.
- *Context: iets is onderdeel van een omgeving waardoor het betekenis krijgt.
- *Huidige omgeving: gebruikslocatie, bewaarplaats bijv. een collectie van ... , (on)geklimatiseerd, daglicht, geventileerd, openbaar toegankelijk.

25

*Vereist:

Verrichten van metingen: fysieke afmeting van het object (afhankelijk van het object: hoogte, lengte, breedte, diepte, dikte, grootte, diameter, gewicht, vochtigheid, kleur, soort materiaal).

Mogelijk inbegrepen

30

- Oorspronkelijkheid: de (vermoedelijke) oorspronkelijke toestand/uiterlijk van het object in relatie tot de oorspronkelijke functie.
- Doorgronden: afwegingen, argumenten ten aanzien van de authenticiteit van het te restaureren object bij het proces van restauratie ten behoeve van het eindresultaat (bijv. het laten zien van oudtijdse restauraties/oude reparaties).
- Bedoeling: de oorspronkelijke functie en verschijningsvorm van het object

- Verbanden: de eventuele directe relatie met één ander of andere objecten, moment in de geschiedenis, context(en)
- Betekenis: de historische (immateriële), antropologische of wetenschappelijke waarde van het object

I.II Materiaal, techniek, fysieke conditie en actueel risico

- 5
- *Materiaal en techniek: de gebruikte materialen en vervaardigingstechniek.
  - *Fysieke conditie: de huidige materiële en constructieve toestand van het object.
  - *Actueel risico: de bedreiging(en) voor de huidige fysieke staat van het object:
    1. Brand
    2. Dagelijks gebruik, hanteren, regulier onderhoud, belasten, schoonmaken
- 10
3. Diefstal, vandalisme
  4. Licht, geluid
  5. Overstroming, lekkage, luchtvochtigheid
  6. Ongedierte, insecten, schimmel
  7. Stof, vervuiling
  8. Temperatuur
- 15

Toetsen van/rekening houden met

- *Samenstellende componenten: beschrijving van de componenten per materiaalsoort, beschrijving per fysieke onderdelen van samengestelde objecten.
  - *Techniek: vervaardiging van het object of de samengestelde onderdelen.
  - *Schadeorzaken: de actuele schade en indien bekend de oorzaak van de schade.(zie 8 punten onder I.II).
- 20

Mogelijk inbegrepen

- *Visuele beoordeling: Beschrijving van alles wat met het oog zichtbaar is, eventueel met behulp van een loep, microscoop of een andere non-destructieve visualiseringsmethode.
  - *Sample afname/destructieve analyse: Het nemen van een monster om de materiaalsoort te determineren en/of de eigenschappen van het materiaal en/of de oorzaak van een schade vast te stellen t.b.v. te keuzes/afwegingen in het restauratieplan.
- 25

Toetsen van / rekening houden met

- *Verouderingsgeschiedenis: Verloop van de verandering/degradatie van het object (bijv. craquelé-vorming, krimpen, verkleuren, vervagen).
- 30

Vereist

*Verzamelen van bewijs: bijvoorbeeld bronnenonderzoek, vergelijkbare objecten, vergelijkend materiaalonderzoek, interviews.

II Vaststellen urgentie

II.I Huidig/voorgenomen gebruik

5

- *Huidig gebruik: Hoe wordt het object op dit moment gebruikt of bewaard? In welke mate geeft dit wel/geen aanvaardbaar risico met betrekking tot de duurzaamheid?
- *Voorgenomen gebruik: Van welk gebruik/welke functie is sprake na de restauratie van het object? In welke mate geeft dit wel/geen aanvaardbaar risico met betrekking tot de duurzaamheid?

10

III Beoordelen en kiezen van C-R acties

III.I Gewenst resultaat

15

- *Gewenst resultaat: Beschrijving van het doel van de restauratie en het beoogde resultaat.

Toetsen van/rekening houden met

- *Presentatie: Beschrijving van de beweegredenen van het gewenste eindresultaat van de restauratie.
- *Interpretatie: Beschrijving van de redenering bij de keuzes van de uit te voeren restauratie.

20

III.II Niveau van ingrijpen

- *Niveau van ingrijpen: Beschrijving van de mate van restauratiehandelingen (zichtbaar/onzichtbaar/in functie hersteld/museaal)

Toetsen van/rekening houden met

25

- Ethische normen: Beschrijving van de mate waarin ethiek een rol speelt bij de ingrepen.
- Typering: Soort ingreep passief-conserveren, actief-conserveren/regulier-onderhoud, repareren/herstellen, vernieuwen, kopiëren, imiteren, verbeteren (eventueel cf. De Restauratieladder ERM zie <https://www.stichtingerm.nl/restauratieladder>)
- Gradaties: De keuze voor de ingreep ten aanzien van het object en toekomstige gebruikers.

30

III.III Behandelingsalternatieven

- Behandelingsalternatieven: Welke de andere mogelijkheden zijn en welke voor- en nadelen daar bij horen.

III.IV Aanpak beperkende factoren

- Aanpak beperkende factoren: De externe factoren die van invloed zijn bij de restauratie.

Toetsen van/rekening houden met

- 5
- Technische opties: Keuze voor de ingreep op basis van de technische restauratiemogelijkheden.
  - Financiële middelen: beschikbare financiële middelen en hoe die van invloed zijn op de restauratie.
  - Ethische regelgeving: voorgeschreven/gehanteerde ethische normen die van invloed zijn op de keuze van de restauratie. (Dat kan ook een ethische norm zijn uit een ander land/cultuur).
  - Uitvoeringsrichtlijnen: Beschikbaarheid en relevantie van standaardprocedures bij de restauratie.
- 10

III.V Eisen belanghebbenden

- Eisen belanghebbenden: De eisen van de belanghebbenden die van invloed zijn op de restauratie.

III.VI Risico's tijdens acties

- 15
- *Risico's tijdens acties: De mogelijke risico's bij de uitvoering van de restauratie die van negatieve invloed kunnen zijn op de huidige staat van het te restaureren object en het uiteindelijke behandelingsresultaat.

III.VII Opties voor toekomstig gebruik

- Opties voor toekomstig gebruik: De mogelijkheden voor en de wenselijkheid van onderhoud/verbetering van de bewaarconditie van het object.
- 20

IV Plannen en organiseren van acties

IV.I Veiligheid en gezondheid

- 25
- Veiligheid en gezondheid: De relevante veiligheids- en gezondheidsaspecten en/of een verwijzing naar het eigen veiligheids- en gezondheidsplan of die van de opdrachtgever. Het kan zowel gaan om de omgeving, maar ook het gebruik van chemische middelen bij de restauratie, verwerking van afval, produceren van fijnstof etc.

IV.II Regelgeving

- Regelgeving: De relevante regelgeving binnen het restauratieproject (bijvoorbeeld ARBO-eisen)
- 30

IV.III Verzekering

- Verzekering: De relevante verzekeringen in relatie tot het restauratieproject.

IV.IV Werkplanning

- Werkplanning: Planning van de benodigde handelingen binnen het restauratietraject.

IV.V Projectplanning

- 5
- Projectplanning: Planning van de projectonderdelen en de stappen met betrekking tot het geheel aan behoudstaken waar de restauratie onderdeel van uitmaakt, indien van toepassing.

IV.VI Apparaten en faciliteiten

- 10
- Apparaten en faciliteiten: De inrichting van het restauratieatelier, bewaarplaats chemicaliën, eigen veiligheid, minimale omstandigheden bij de zorg voor de juiste fysieke veiligheid van het te restaureren object.

V C-R acties

V.I Controleren/aanpassen

- 15
- Controleren/aanpassen: Voorbereiding, keuze acties en aanpassen van voorgenomen acties.

Toetsen van/rekening houden met

- 20
- Preventieve conservering: Minimale ingreep op het object en maximale aanpak van de omgeving ter voorkoming van verdere achteruitgang van het object (bijvoorbeeld klimatologische aanpassing in een ruimte).
  - Curatieve conservering: Minimaal herstellend ingrijpen in de conditie van een object met als doel om deze te verduurzamen.
  - Restauratie: Het op terughoudende wijze in goede staat brengen en verduurzamen van (gedeelten van) objecten, door conservering, reparatie en/of (gedeeltelijke) reconstructie, boven normaal onderhoud op een wijze waarbij de cultuurhistorische en/of gebruikswaarde behouden blijft. Hierbij wordt primair zoveel mogelijk de laatst aangetroffen toestand geconsolideerd en de oorspronkelijke verschijningsvorm geduid. Constructiegebreken en ondeugdelijke restauratieresultaten kunnen zo nodig en zo mogelijk worden hersteld. De (be)handelingen vallen onder: 25
conserveren, repareren en het vervaardigen van completerende replica's (kopiëren en imiteren). Moderne toevoegingen zijn hierbij mogelijk mits zij het oorspronkelijke vervaardigingsconcept en het voortbestaan van de historische vervaardiging-en gebruikssporen niet schaden en reversibel zijn. Het (eventueel) verwijderen van materiaal van cultureel erfgoed wordt schriftelijk beargumenteerd, gedocumenteerd en zo mogelijk geconserveerd en ter bewaring aangeboden aan de opdrachtgever. Fysieke wijzigingen worden altijd gedocumenteerd.
  - Reconstructie: In zijn oorspronkelijke vorm herstellen, (gedeeltelijk) opnieuw vervaardigen. Zie onder Restauratie.
- 30

VI Resultaat

VI.I Beoordelen gewijzigd risico

- Beoordelen gewijzigd risico: De bedreigingen ten aanzien van het object na de restauratie.

VI.II Evalueren resultaat

- Evalueren resultaat: Terugblik/zelfreflectie en leermomenten na afronding van de restauratie

5

VI.III Communiceren van het proces en het resultaat

- *Communiceren van het proces en het resultaat: Schriftelijke weerslag van de uitgevoerde restauratie, die bij voorkeur aangevuld is met een mondelinge toelichting aan de opdrachtgever.

10

VI.IV *Vaststellen van toekomstige acties: Benodigde preventieve conservering, eventuele bewaaromstandigheden en behandeling (nazorg).

VII Leidinggeven/mentorschap/meesterschap (alleen van toepassing op de Senior Registerrestaurator)

15 De Senior Registerrestaurator is het vak meester en 'gedraagt zich' als mentor. Hij/zij is in staat om een restauratie van A tot Z aan te sturen en daarbij rekening te houden met relevante ontwikkelingen en waar nodig, deze in het project te implementeren. Hij/zij signaleert relevante ontwikkelingen en nieuwe inzichten binnen het vakgebied (vastgelegd in o.a. publicaties/weergaves van project) en brengt deze aantoonbaar over op anderen binnen het ambacht.

VIII Kennis van bewaren

Aanvrager heeft tenminste kennis van:

- Klimaat
- Materiaal (chemische/fysische eigenschappen)
- Verpakking
- Faciliteiten en hulpmiddelen bij plaatsen en verplaatsen

25

IX Kennis van beroepsethiek

30 De aanvrager beschikt over een ethisch-bewust-zijn over het vak en de uitoefening daarvan.
De aanvrager toont dit aan door het ondertekenen de Gedragscode van het Restauratorenregister.

[→ Link naar het document Gedragscode Restauratorenregister](#)